

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon Interurban 113

Cena inseratom: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/2 strani Din 250.—,
1/4 str. Din 125.—, Mail ogla-
si vsaka beseda Din 120.—

Dva nova zakona.

Sedanja vlada, ki ima cilj, da iz temelja preuredi razmere v državi, razvija veliko delavnost. V poedinih ministrstvih se pripravljajo zakoni, ki bodo prinesli določila in predpise za vse panoge javnega in družbenega življenja. Dne 14. marca se sestane vrhovni zakonodajni svet, ki je prideljen predsedništvu vlade, da izreče svojo sodbo o predloženih mu zakonskih načrtih. Zadnje dni sta izšla dva zakona, o kojih vsebini je treba obvestiti čitatelje.

Razširjenje zakona o zaščiti države.

Na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev je Nj. Vel. kralj 1. marca podpisal zakon o spremembi in spopolnitvi zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi od 6. januarja 1929. Po členu 2. tega zakona pridejo kot člani 3., 4., 5. in 6. te določbe:

Čl. 3. Kdor s pisanjem, tiskanjem, objavljanjem ali razpečevanjem knjig, novin, lepakov, objav in slik, ali na kak drug način vrši propagando ali stremi za tem, da se ustvari prepričanje ali razpoloženje pri drugih, da bi se nekateri deli kraljevine SHS oddvojili iz celote kot samostojna država, ali da bi se spojili s kako drugo državo, ali da bi se izpremenila sedanja državna ureditev ali da se izpremeni politični ali socialni red v državi, se kaznuje s težko ječo do petih let, v kolikor tako dejanje ne spada pod točko 1. čl. 1. tega zakona.

Čl. 4. Kdor s pisanjem, tiskanjem, razpečevanjem spisov ali slik vobče ali drugače iznaša ali prenaša lažnjive trditve v namestu, da izpostavlja zasmehu ali preziranju državne ustanove, zakone, uredbe ali kake oblasti ali političen ali socialen red v državi, ali kdor na omenjeni način kaj iznaša ali razširja v namestu, da povzroči nerazpoloženje proti državnim ustanovam, zakonom, uredbam ali naredbam oblasti ali proti političnemu ali socialnemu redu v državi, se kaznuje z zaporom do enega leta ali globo do 20.000 Din.

Čl. 5. Kdor s tiskom ali na kak drug način draži k razdoru, ali kdor na isti način izziva razpoloženje za plemensko razdvojenost ali plemenski razdor, se kaznuje z zaporom do enega leta ali z globo do 10.000 Din.

Čl. 6. Kdor na način, omenjen v čl. 5., vrši propagando ali ustvarja razpoloženje, da se državne ali samoupravne oblasti ovirajo v izvrševanju njihovih na-

log ali sploh v njihovem delovanju, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev ali z globo do 6000 Din.

Odstavek 3. čl. 4. se izpremeni in se glasi: Kdor postane ali ostane član takega društva ali take politične stranke, ali ga podpira ali kdor s tiskom ali drugače kaj stori, kar kaže nepriznanje naredb oblasti, izdanih po 1. odstavku tega člena, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in globo do 6000 Din.

Za postopanje o kaznivih dejanjih iz novega člena 3. je pristojno državno sodišče za zaščito države, za dejanja iz novih členov 4., 5. in 6. pa so pristojna redna sodišča.

Nov zakon o pokojninah in odpravninah državnih nameščencev.

Istega dne 1. marca je Nj. Vel. kralj podpisal na predlog ministra pravde tale zakon:

§ 1. Uradniki in ostali uslužbenci civilnega reda ter uslužbenci državnih prometnih ustanov dobe pravico na osebno pokojnino, ko dovrše 10 let efektivne službe v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih ustanov. V ta čas se ne računa doba, ki so jo prebili v državni službi ali v službi državnih prometnih ustanov kot pogodbeni uradniki ali dnevničarji. Po desetih letih efektivne državne službe jim pripada na ime osebne pokojnine 50% osnovne pokojnine. Za vsako nadaljno leto, ki se šteje v pokojnino, se računa 2%, tako da dobe s 35 leti celo pokojnino. Uslužbenci prometnih ustanov, naštetih v čl. 125. zakona o prometnem osebju, dobe po desetih letih za vsako nadaljno leto 2½%, tako da dobe s 30 leti celo pokojnino, a onim, ki so naštetih v čl. 120. zakona o prometnem osebju, pripada po desetih letih za vsako nadaljno leto, ki ga prevedejo v drž. službi, omenjeni v čl. 26 istega zakona 3.333 odstotkov pokojnine, tako da dobe s 25 leti celo pokojnino. Začeta druga polovica leta se računa kot celo leto.

§ 2. V slučaju odpusta iz državne službe, odnosno iz službe pri državnih prometnih ustanovah, pripada uslužben-

cem, ki imajo najmanj eno leto efektivne aktivne službe, na ime odpravnine (odpustnine) enomesečna plača (redna plača in draginjska doklada). Uslužbenici, ki imajo nad eno leto efektivne državne službe, pa še niso pridobili pravice na osebno pokojnino, dobe za vsaki nadaljni dve leti neprekinjene državne službe, odnosno službe pri državnih prometnih ustanovah, po eno mesečno pristojbino, tako da se začelo peto dvoletje smatra za celo. Celokupna svota odpravnine ne sme v nobenem slučaju presagati šestmesečnih dohodkov. Za odpravnino se računa tudi doba, ki jo je prebil uslužbenec v državni službi neposredno pred stalnim nameščenjem kot pogodbeni uradnik ali dnevničar.

§ 3. Pogodbeni uradniki in dnevničarji, ki so bili v državni službi ali v službi državnih prometnih ustanov nepretrgoma najmanj eno leto, dobe pri odpustu na ime odpravnine enomesečno plačo. Ako so prebili v državni službi najmanj pet let, dobe na ime odpravnine dvomesečno plačo, če pa so bili v državni službi nad pet let, pa trimesečno plačo, v kolikor glede pogodbenih uradnikov ni bilo drugače določeno v pogodbi. V ta čas se računa tudi doba, prevedena neposredno pred tem v državni službi. Državni upokojeanci, ki so v državni službi kot pogodbeni uradniki ali dnevničarji, nimajo pravice na odpravnino.

§ 4. Odpravnina se izplača v mesečnih zneskih prvega naslednjega meseca po odpustu in sicer tako, da se vsakega prvega izplača po enomesečna plača do končnega odplačila celokupne odpravnine. V slučaju smrti se izplača odpravnina osebam, ki imajo po zakonu pravico do rodbinske pokojnine.

§ 5. Na odpravnino nimajo pravice oni državni uslužbenci, ki so odpuščeni kazenskim potom.

§ 6. Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko se objavi v »Službenih Novinah«. Odredbe čl. 1. dobe obvezno moč z istim dnem ter prenehajo obenem veljati odredbe § 336 finančnega zakona za leto 1928-29, kakor tudi odredbe zakona o državnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih in odredbe zakona o prometnem osebju, ki so v nasprotju z določbami tega zakona. Členi 2., 3., 4. in 5. tega zakona dobe obvezno moč od 6. jan. 1929.

Če so socialni demokratje na vladi.

Socialni demokratje so ljudje brezobzirne sodbe in obsodbe. Z največjo strogostjo presojujejo in obsojajo obstoječi gospodarski in družbeni red na svetu

in način življenja, ki je združen s tem redom. Ko pa pridejo na vlado, uživajo sami sadove kapitalističnega reda, katerega teoretično (mišljensko) napada-

jo, ter živijo na isti način, kakor kapitalistični krogi. Dokler so v opoziciji, napadajo njihovi voditelji in agitatorji visoke dnevnice in plače poslancev, ministrov in sploh tistih, ki opraljšajo javne službe, kažoč na bedo delavcev ter nižjih nameščencev. Ko pa pridejo na vlado, pa kaj radi pozabijo na to bedo, izkoriščajo za sebe ugoden položaj ter prejemajo visoke dnevnice in plače.

To se sedaj dogaja na Nemškem, kjer so socialni demokratje ne samo na vladi, marveč imajo vsled svojega števila odločujoč vpliv na njo. Iz krogov delavcev se že javlja, kakor poročajo nemški časopisi, nezadovoljstvo s socialističnimi voditelji. Socialnodemokratska organizacija v Reinickendorfu je poslala strankinemu vodstvu v Berlin protest zoper previsoke plače voditeljev in birokratov. V tej svoji vlogi poudarja socialnodemokratska organizacija, da je plača tistih, ki so v javnih službah države, dežel, občinskih zvez in občin, v mnogih slučajih dosegla takšno višino, ki je neupravičena in ki pomenja za razvoj socialnodemokratske stranke nevarnost, katera se ne sme podcenjevati. V širokih krogih delavstva vlada takšna beda, da je neopustljivo, ako njegovi poklicani ali izvoljeni zastopniki dobivajo iz javnih sredstev plače, ki daleč presegajo prenosljivo in potrebno mero. »Kako morejo«, tako vzklikajo socialnodemokratski delavci v tem protestu, »naši zastopniki in voditelji v boju zoper kapitalizem še naprej biti voditelji v tem boju, če pa sami vlečejo iz kapitalističnega sistema veliko korist!«

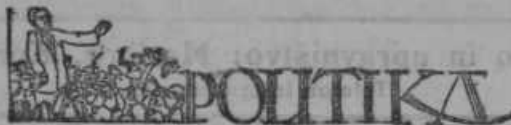
Se ostrejšje napadajo socialne demokrate njihovi polubratje komunisti (od istega očeta nemškega židovskega pisatelja Karla Marksa, ki je takozvani znanstveni utemeljitelj socializma in komunizma). Nemški komunistični list »Rote Fahne (Rdeči prapor)« napada udeležbo socialnodemokratskih voditeljev na berlinskem balu tiska (časnikarjev), ki je bil prirejen s takšno potratnostjo, ki se na noben način ne da opravičiti spričo bede dveh do treh milijonov brezposelnih, ki jih ima Nemčija. List našteva imena socialističnih ministrov, ki so se udeležili tega bala: nemškega notranjega ministra Severinga, ki je prišel s hčerjo, notranjega ministra Prusije Grzesinskega itd. Posmehljivo se izraža o tem le poročilu meščanskih časnikov: »Posebno lepo je izgledala soproga socialnodemokratskega policijskega predsednika dr. Weissa v svoji beli vezeni toaleti (opravi).«

Tako naštevanje grehov od strani komunistov socialnim demokratom ni kaj nič po volji. Zato se branijo ter očitajo komunistom: »Vi niste nič boljši kakor mi!« V dokaz pa navajajo socialni demokratje pojedine, ki jih zastopnik — boljševiške Rusije v Berlinu prireja svojim povabljenecem. Tako je zastopnik ruskih proletarcev v Berlinu g. Krestinski s svojo gospo soprogo priredil 22. februarja pojedino, ki se smatra za najbolj razkošno zadnje dobe v Berlinu. V sijajno razsvetljenih prostorih ruskega poslanštva so se zbrali diplomati, bančarji, parlamentarci — njim na čelu socialistični predsednik nemškega parlamenta Loebe — veliki industrijci, veli-

ki trgovci (torej po socialističnih načelih sami kapitalistični izkoriščevalci) v družbi z zastopniki proletariata. Brez poselni delavci pa so smeli na ulici od daleč gledati, pa niso nič mogli videti vsled debelega leda na šipah. Socialnodemokratski listi so tudi točno zabeležili jako obširni red jedi, ki so se zavžele, dvojna vrsta nemških vin, trojna vr-

sta francoskih vin, kajpada tudi šampanjec, vodka, razni likerji itd.

Socialističnemu napadu so zopet odgovorili komunisti. Tako besri med obema marksističnima taborima borba o tem, kje so večji potratneži in izkoriščevalci delavskega denarja in delavskih žuljev: ali med socialnimi demokrati ali med komunisti.

POLITIKA

V DRUGIH DRŽAVAH.

Bolgarija kaže napram naši državi v zadnjem času veliko pripravljenost glede sklepa trgovinske pogodbe in odprave vseh obmejnih težkoč.

Poljski maršal Pilsudski je zadnje dni ostro napadel parlament. Izjave maršala so hudo zamerili poljski parlamentarci, ki zahtevajo, da mora Pilsudski tudi dokazati, česar je obdolžil bivše ministre.

Nova vatikanska država namerava ustanoviti mednarodno katoliško banko, ki bo opravljala finančne posle katoliških cerkva.

Grčija bo odstopila naši državi v luki v Solunu poseben del, kjer se bo lahko razvijala naša trgovina nemoteno. Pri-

jateljska pogodba med Grčijo in našo državo bo podpisana.

Na španskem se zopet puntajo touniški oficirji in moštvo proti diktatorju Primi de Riveri.

Nova ameriška vlada. Novi predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike inženjer Herbert Hoover je prevzel po prejšnjem predsedniku Coolidge vladne posle. Ameriškemu prebivalstvu se je 48 ur pred nastopom nove vlade Hoover ja sporočil novi kabinet, v katerem se nahajajo kot minister za zunanje stvari Stimson, odvetnik iz Newyorka! za notranje stvari Lyman-Ailbur, pedagog iz Kalifornije; finance Mellon, finančnik iz Pittsburga; trgovino Atterson-Lamot iz Čikaga; vojno Goot, odvetnik iz Jove; mornarstvo Adams, odvetnik iz Massachusettsa; poljedelstvo Hayde, poljedelec iz Missourija; socialno ministrstvo Davis, kovinski delavec iz Pensilvanije in pošto Brown, odvetnik iz Ohia.

Velikonočne nagrade „Slov. Gospodarja“!

Zadnjih objavljene nagrade so vzbudile med našimi naročniki veliko veselje! Danes sporočamo, da smo k naštetim nagradam dobili še sledeče:

1 zaboj »Zlatorog«-mila (»Zlatorog«, Maribor).

1 bakreni kotel (tvrška Weiss, kotlar v Mariboru, Trg Svobode).

1 kavni servis za 6 oseb (Ivan Strupl v Celju).

4 pnevmatike za biciklje (Fr. Lepoša, zalega koles, Maribor, ob velikem mostu).

100 stenskih slik (Tiskarna sv. Cirila v Mariboru).

Prihodajič objavimo zopet celotni seznam.

Prijatelj našega lista — agitirajmo vsi zanj!

ZA NEDELJO

Dominik Sario.

Spominski dan 9. marec.

Svetovni evharistični kongres v Madridu leta 1911 je poslal papežu Piju X. brzojavko, v kateri ga je prosil, da bi kmalu povzdignil mladeniča Dominika Sario k časti oltarjev, da bi imela današnja mladina svoj svetel vzor nekako iz svoje srede, iz naših časov. In res si je Dominik Sario to zaslužil biti vzor mladini.

Narodil se je 2. aprila 1842 v Rivi blizu Turina kot sin kovača, ki je s trdim delom služil kruh zase in za svojo družino. Ko je imel Dominik dve leti, so se

njegovi starši preselili v kraj Murialdo in tam je deček doraščal. Njegov oče in mati sta se dobro zavedala velikih dolžnosti krščanskih staršev in sta odgajala Dominika z veliko ljubeznijo pa tudi skrbnostjo. Deček jima je z vsem sreem vračal njuno ljubezen, a kazali so se pri njem tudi vspehi bogoljubne vzgoje. Komaj štiri leta star je že molil s pobožnostjo in resnostjo, kakoršna se redko vidi celo pri odrasčenem človeku. Če je ostal sam doma, je bilo njegovo delo molitev in velikokrat ga je našla mati, ko se je vrnila domov zatopljenega v globoko molitev kakor angela in tedaj je njeno srce prosilo: »O Bog, ohrani ga angelale! Ko je nekoliko odrasel, je bilo njegovo največje veselje cerkev s presv. Rešnjim Telesom. Najprvo ga je jemala mati s seboj v cerkev, kmalu je pa tudi sam, kadar je le bila prilika, stopil v cerkev,